

Het bijbelse kernwoord nieren

I. HET OUDE TESTAMENT

Onderstaande gegevens zijn verzameld uit Gesenius' Hebr. und Aram. Handwörterbuch; 16^e Aufl. 1915 en Abr. Trommius, Nederlandse concordantie (6^e herz.dr.). Zie onder I.A.a.

כְּלֵיָּהּ* (aram. כְּלֵיָּהּ, كَلْبَة, ar. كَلْبَة, äth. አለት, ass. kalitu, Holma, NKt 80 f., vgl. Lag., Ü. 88; kopt. gloote; v. כְּלֵיָּהּ III unbekannter Bed.; n. Haupt, AJSL 22 257: das Eingeschlossene) pl. כְּלֵיָּהּ cstr. כְּלֵיָּהּ, f. — 1. die Nieren Ex 29 13. 22. Lv 3 4 u. 8. Hi 16 13. Thr 3 13. חֵלֶב כְּלֵיָּהּ אֵילִים Nierenfett der Widder Jes 34 6, vgl. Dt 32 14. — 2. (wie ass. kalitu, vgl. Holma, a. a. O.) bildl. f. das Innerste, wie כֶּלֶב, womit es häuf. verb. w., Jer 11 20: er prüft Nieren und Herz. 17 10. 20 12. Ps 7 10. 26 2; Sitz d. Empfindungen Ps 73 21. Pr 23 16. Hi 19 27, der Gedanken u. des Gewissens Jer 12 2. Ps 16 7; vgl. noch Ps 139 13.

I.A.a.

Betekenis van de

tekstgegevens

- nieren: Ex.29:13, 22; Lev.3:4 en andere teksten; Job 16:13; Klaagl.3:13; Jes. 34:6 (het vet der nieren van de rammen); vgl. Deut. 32:14: het vette der nieren van tarwe;
- nieren als plaats van verlangen/gevoelens: Job 19:27; Ps. 73 :21; Spr. 23:16; Jer. 12:2.

➤ Vaak verbonden met Hebr. 'leeb'

(hart); God (be) proeft / toetst / doorgrondt / ziet/ bezit: nieren en hart: Ps. 7:10; 26:2; 139:13; Jer. 11:20; 12:3; 17:10; 20:12

➤ mijn nieren onderwijzen mij bij nacht: Ps. 16:7.

I.A.b Samenvatting + toepassing

1. De nieren zijn volgens de Bijbel van groot belang, omdat zij ingebed zijn in vet en dan wel vet van zodanige reinheid, dat vet van de nieren een spreekwoordelijke term is van alles overtreffende uitmuntendheid (Deut. 32:14). Zo Job 16:13; Klaagl. 3:13 (nieren in het menselijk lichaam).. Vanwege het ingewandenvet was dit deel van het dier het best gepast voor vuuroffers en werd daarom in het bijzonder heilig geacht (Lev. 7:22-25; 1 Sam. 2:16).

Dienovereenkomstig werden de nieren met het hen omringende vet verbrand in elk offer, hetzij in dank- (Lev. 3:4, 10, 15; Lev. 9:19), zond- (Ex. 29:13; Lev. 4:9; 8:16; 9:10), of schuldoffers (Lev. 7:4); vgl. 'de ram der vuloffers' (wijdingsoffer) (Ex.29:22; Lev. 8:25). Daarom is in Jes. 34:6 het vet van de 'nieren van rammen' (= het beste van de rammen) gekozen als een typerende offerterm, parallel aan 'bloed van lammen en geiten.'¹

2. Nieren; in het Hebr. כְּלֵיָּהּ - *k^elayoth* (altijd meervoud) zijn volgens de Hebr. psychologie de zetel van de diepste emoties en aandoeningen van de mens die alleen God geheel kan kennen. Men kan het Hebr. woord ook vertalen met: hart; in: Job 19:27; Ps. 7:10; 16:7; 26:2; 73:21; Spr. 23:16; Jer. 11:20; 12:3; 17:10; 20:12.²

¹ Keil-Delitzsch schrijven bij Deut.32:14 (het vette der tarwe): "Kidney-fat (i.e., the best fat) of wheat," the finest and most nutritious wheat.

² Zo ISBE (E-Sword), s.v. reins en kidneys. Easten Bible Dictionary in Bible Works schrijft s.v. reins: The kidneys, the supposed seat of the desires and affections; used metaphorically for "heart." The "reins" and the "heart" are often mentioned together, as denoting the whole moral constitution of man (Ps 7:9; 16:7; 26:2; 139:13; Jer 17:10) etc.

De plaats van de nieren in het lichaam maakt hen in het bijzonder ontoegankelijk en bij slachten van een dier waren zij de laatste organen die werden bereikt. Bij gevolg waren zij een natuurlijk symbool voor het meest verborgen deel van een mens (Ps. 139:13) en in Job 16:13 (mijn nieren doorspleten) het effect van de totale destructie van het individu vgl. Job 19:27; Klaagl. 3:13)

De verborgen plaats, samen met het gebruik bij de offers, waren de oorzaak van de gedachte van een plaats van de meest innerlijke morele (en emotionele) drijfveren. Vandaar, dat 'de nieren onderwijzen' (Ps. 16:7) of 'worden geprikkeld' (Ps. 73:21) en dat van God kan worden gezegd, dat Hij ver is van de nieren van zondaars (Jer. 12:2). Ons woord 'geweten' is een gepaste weergave. Vandaar: de nieren verheugen zich (Spr. 23:16)...En: verbonden met 'hart': God kent hart en nieren. Ps. 7:9; 26:2; Jer. 11:20; 17:10; 20:12.

3. Gods ogen gaan tot in het diepste en meest verborgene van de mens. God gaat niet af op het uitwendige en stelt Zich niet tevreden met wat de mens van de buitenkant vertoont. De mens ziet aan wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan (1 Sam. 16:7b). Dat is ontdekkend en vertroostend. Ontdekkend, want Hij kent de meest verborgen schuilhoeken van ons hart: alles wat kwaad en onbehoorlijk is (Ps. 139:13), alles wat mij prikkelt tot hoogmoed en verzet tegen God (Ps. 73:21). Hij beproeft/ toetst harten en nieren (Ps. 7:10).

Arglistig (erg listig) is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen? Ik, de Heere doorgrond het en proef de nieren en dat om een ieder te geven naar zijn wegen, naar de vrucht van zijn handelingen. (Jer. 17:9, 10). De Bijbel spreekt in dit verband van het doorgronden door God van ons innerlijk. Ga niet in het gericht met Uw knecht, Heere... (Ps. 143:2). Wie met het heilig recht van de Heere in aanraking komt en het als aanbiddelijk leert eerbiedigen, moet vergaan. Wee mij, want ik verga: Dewijl ik een man van onreine lippen ben en ik woon in het midden van een volk dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heerscharen gezien (Jes. 6:5). Daar komt nog iets bij. Wie God in Zijn heilig recht heeft leren kennen, kan en wil dat niet ontlopen. Hij laat zich kennen en veroordelen door God. Proef mij, Heere en verzoek mij; toets mijn nieren en mijn hart (Ps. 26:2). Hij wordt het met die God eens, zelfs in Zijn oordelen.

Maar tevens mag en moet hij die God omklemmen als zijn enig redmiddel. Hoe vertroostend moet het ervaren zijn door de gelovige in het Oude Verbond, als in de tempel de hogepriester een bok tot een zondoffer apart stelde, het slachtte en zijn bloed in het binnenst heiligdom op

en voor het verzoendeksel van de ark sprenkelde. Dat dier en zijn bloed was het plaatsvervangend offer ter verzoening van de zonden. Maar behalve deze bok was daar ook die andere bok die niet gedood werd, de zgn. weggaande bok. En wat deed de hogepriester met dat dier? Hij legde zijn handen op de kop van die bok³ en droeg daardoor de zonden van het volk daarop over. Daarna werd die 'weggaande bok' de woestijn ingestuurd, weggeleid door een voorbijganger, om daar te sterven. Zo was die 'weggaande bok' voor de

dus Kanttekeningen Statenvertaling. De afbeelding toont ons de die voorhanden is naar de woestijn wordt gebracht.

gelovige ook een aanmoediging om de zonde voorgoed weg te doen uit zijn leven (zie Lev. 16:21v).⁴

Hoe machtig is het uitzicht dat ons hier geboden wordt op Jezus Christus. Hij is het Die als de weggaande bok door de voorbijganger Simon van Cyrene werd uitgelaten naar Zijn kruis tot verzoening en uitdelging van de zonden. Vgl. Matth.27:32; Mark. 15:21.

Zo mag er dan in het geloof hoop zijn, dat Jezus door Zijn bloedstorting tot zonde voor ons is gemaakt en volmaakt aan het recht van God heeft voldaan. Maar ook, dat Hij door Zijn Geest steeds weer en meer het inwonend bederf van het kwaad in hart en nieren uitdelgt.

Dat zicht op het Lam mag ons hart verkwikken en het geloof levend houden, dat de Heere ons genadig wil zijn. Daarom mag het ook zijn: ‘Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot (Job 19:27). Zij zullen van vreugde opspringen (Spr. 23:16a). En mag dat alles in ons dan niet de zekerheid doen rijzen, dat wij het eigendom van de Heere zijn en vrolijk mogen wandelen in Zijn wegen? Maar Gij, Heere, kent mij, Gij ziet mij, en proeft mijn hart, dat het met U is en dat ik wandel in Uw wegen (Ps. 26:2; Jer. 12:3). Ja, dat is en blijft door alles heen de troost van mijn hart: dat het met U is en dat ik me oprecht met U verbonden weet in al mijn wegen. Ook al is God in Zijn doen vaak voor mij verborgen.

Van hogerhand en van binnenuit (ook in de donkerste nacht) houdt de vrome zo de wacht over zijn hart en krijgt hij vanwege de Allerhoogste instructies, hoe te wandelen. Vgl. Jes. 8:11. Hij heeft de Heere altijd voor zich/ aan zijn rechterhand. Daarom zal hij niet wankelen. De Heere is het gedurige richtpunt van zijn binnenste. Zijn nieren onderwijzen hem bij nacht: Ps. 16:7, 8).

II. HET NIEUWE TESTAMENT

II.A Het Griekse woord voor nieren is: νεφρὸς.

II.A.a Tekstgegevens/ korte omschrijvingen (o.a.volgens Trommius)

- En al de gemeenten zullen weten, dat Ik het ben, Die nieren en harten onderzoek. En Ik zal ulieden geven een ieder naar zijn werken (Openb. 2:23). Het Griekse woord voor nieren komt alleen hier voor in het NT (ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας).

II.A.b Samenvatting + toepassing

1. De gemeente van Thyatira wordt in Openb.2:20vv grondig aangepakt. Zij laat de valse profetes Izebel profeteren en Gods dienstknechten verleiden om te hoereren en afgodenoffer te eten. Dat kan de verhoogde Heere niet ongestraft laten. Hij zal haar nageslacht met de dood straffen en al de gemeenten moeten het aan de weet komen, dat de Heere het is, Die harten en nieren onderzoekt.

---

⁴ In de verklaring van Keil-Delitzsch lezen we: To this end the sins of the nation were confessed upon it with the laying on of hands, and thus symbolically laid upon its head, that it might bear them, and when sent into the desert carry them away thither. The sins, which were thus laid upon its head by confession, were the sins of Israel, which had already been expiated by the sacrifice of the other goat.

Dr. J. H. Gunning J.Hz. ⁵schrijft: ‘Niet alleen Thyatira, niet de zeven Klein-Aziatische kerken uit Johannes’ dagen alleen, maar heel de kerk aller eeuwen zal ’t moeten belijden: “Voor Hem is niets verborgen, en zijne straffen zijn louter rechtvaardigheid en waarheid.” Een ieder zal naar zijn werken ontvangen.’ Vgl. Ps. 7:10; 26:2; Jer. 11:20; 17:10; 20:12.

Ook het laatste Bijbelboek legt er derhalve de nadruk op, dat de Heere geen ongerechtigheid, zeker ook niet seksuele uitspattingen gedooft. En laat ons dan maar niet vergeten, dat Hij dwars door ons heen kijkt en weet, wie wij in onze diepste overleggingen zijn. Maar laat het ons dan ook maar troosten, dat de Heere weet heeft van onze werken, en liefde, en dienst, en geloof, en onze lijdzaamheid....(Openb.2:19a). Gezegend de mens die met dit alles onder de ogen van God mag komen. ⁶

---

⁵ Dr. J.H. Gunning J.Hz, *Het boek der toekomst* (De openbaring van Johannes, voor de Gemeente des Heeren toegelicht); Utrecht 1900; blz.86..

⁶ In deze voordracht is gebruik gemaakt van 1. Gesenius’ *Hebr. und Aram. Handwörterbuch*; 16^e Aufl. 1915, s.v. Hebr. פליות - *k^llayoth* (nieren); 2. Trommius’ *concordantie*, s.v. nieren; 3. ISBE (E-Sword), s.v. reins en kidneys/ Easten Bible Dictionary in Bible Works, idem; 4. Robertson’s Word Pictures in Bible Works ad tekst NT; 5. E-sword (comm. M. Henri/ Keil-Delitzsch); 5. Dr. W.H. Gispens, *Het boek Leviticus* (Commentaar op het Oude Testament); Kampen 1950; 6. Dr. J.H. Gunning J.Hz, *Het boek der toekomst* (De openbaring van Johannes, voor de Gemeente des Heeren toegelicht); Utrecht 1900.